

Класифікація історичних джерел

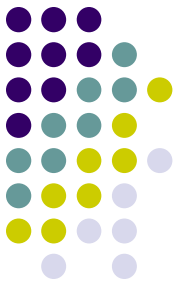
Історичне джерело

Історичне джерело - це носій історичної пам'яті, тобто інформації або відомостей про ту чи іншу подію, явище, особу, які необхідні й корисні для роботи історика і без яких неможливо відтворити минуле, пізнати сьогодення.

Історичне джерело — це історичний факт, явище культури, політичного, соціально-економічного чи духовного життя, яке само по собі потребує вивчення і дослідження, оскільки є результатом діяльності людини, втіленням суспільної свідомості, рівня духовності тієї конкретної цивілізації, епохи, в яку створювалось або існувало.

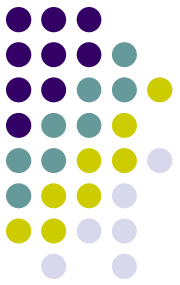
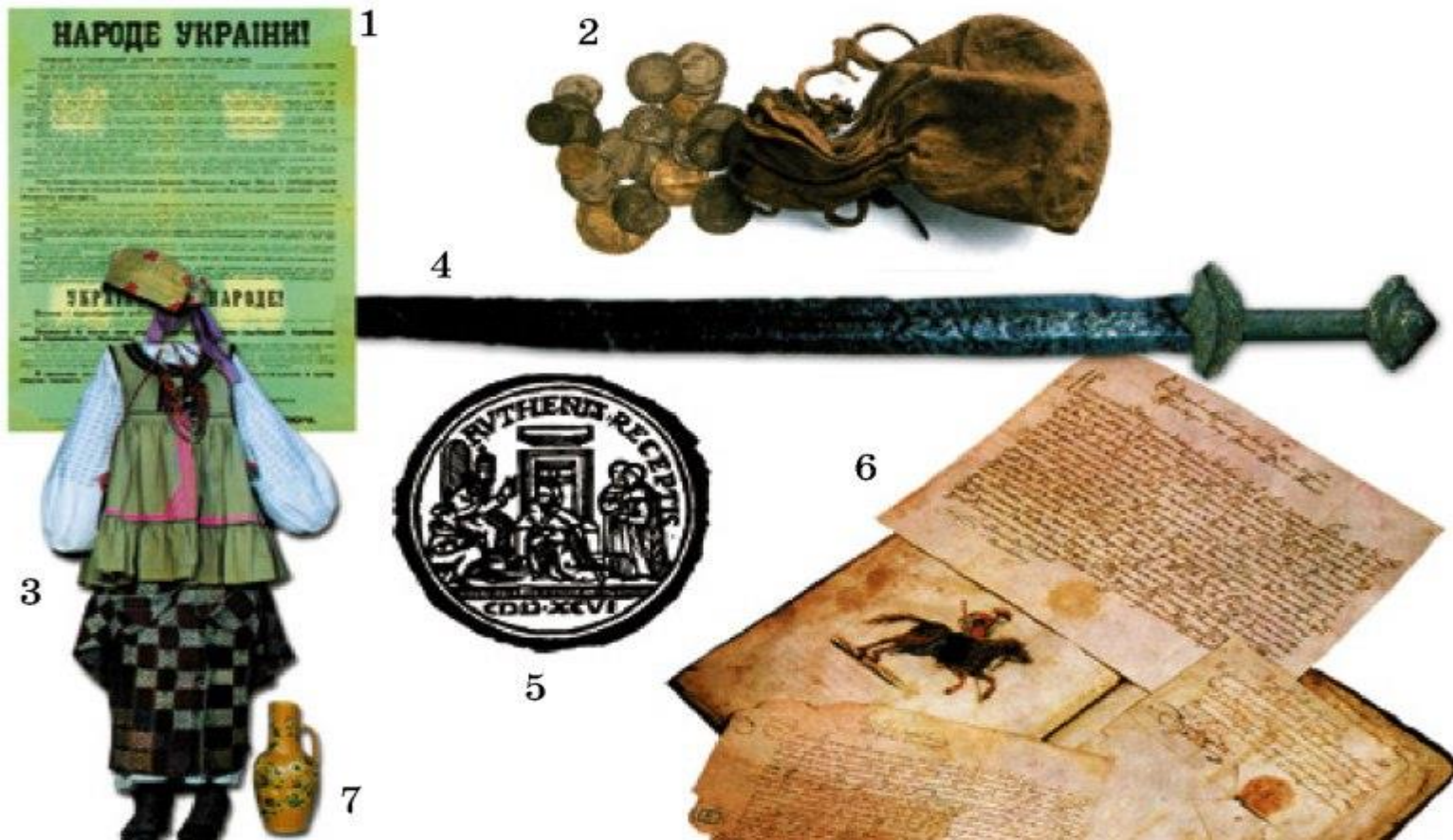

Класифікація джерел об'єктивно зумовлюється двома головними функціями джерелознавства: евристичною й аналітичною.

***Евристична функція**
забезпечує пошук,
виявлення джерел,
орієнтацію в них (що
особливо важливо, зважаючи
на їхню різноманітність),
вивчення сукупності певних
груп історичних пам'яток,
що стосуються окремих
країн, регіонів або епох.*

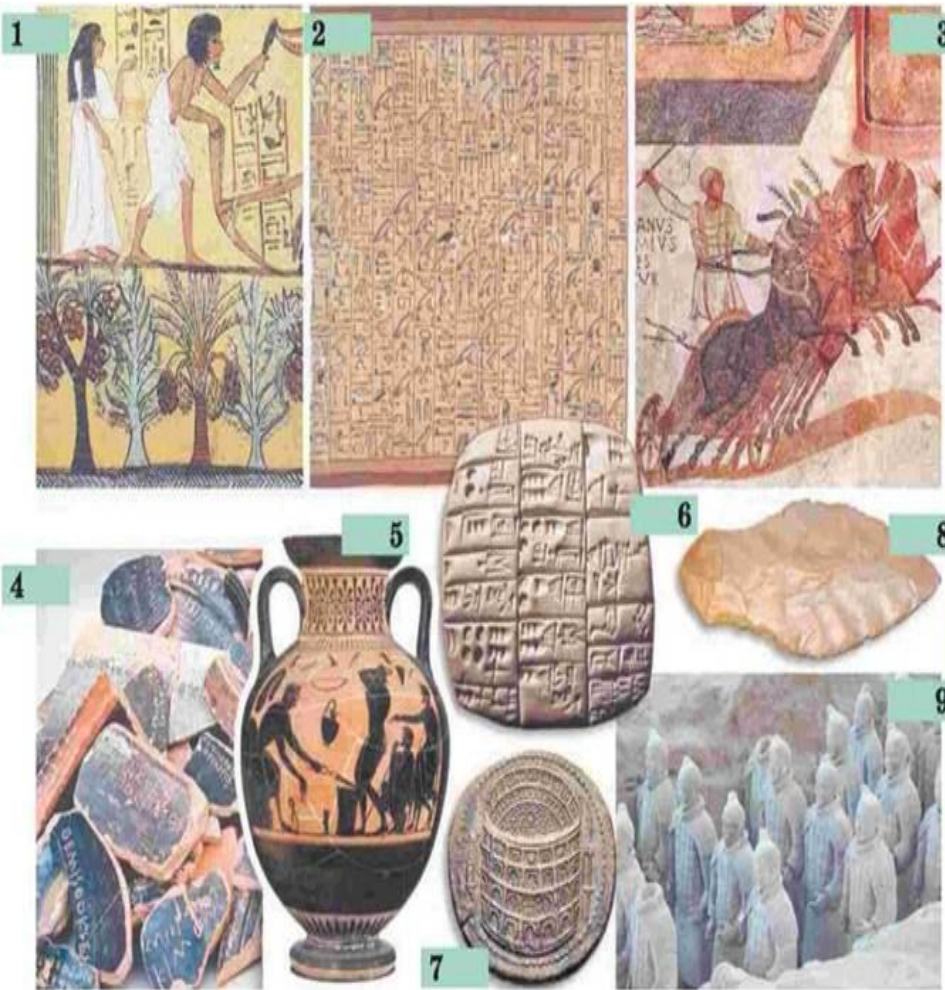
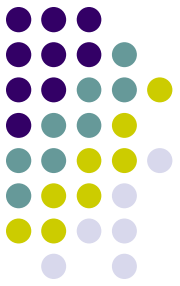
***Аналітична функція**
полягає у розробці методів
аналізу історичних джерел,
виявлення в них необхідної
інформації, перевірки її
достовірності.*

Сучасне джерелознавство розглядає **класифікацію джерел як поділ всієї їх маси на групи за певною суттєвою спільною ознакою, характерною для кожної групи**. Класифікаційна робота допомагає виявити в джерелах найбільш характерні ознаки, їх повторюваність, встановити певні закономірності й особливості утворення джерел і на цій основі обґрунтувати вибір методів їх опрацювання та використання.

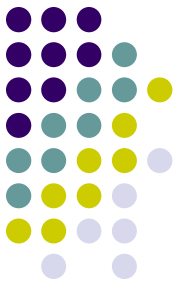

Основними принципами класифікації джерел є об'єктивність, історизм, науковість, зв'язок з дослідницькою та педагогічною практикою.

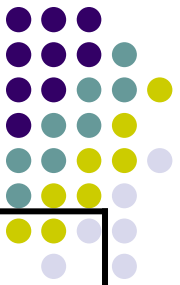

Класифікація джерел — невід'ємний елемент їх наукового пошуку і вивчення, який суттєво впливає на повноту джерельної бази, об'єктивність і глибину почерпнутої інформації, її всебічність і достовірність. Формування джерельної бази кожного конкретного дослідження супроводжується вибором відповідної класифікаційної схеми, яка завжди має ґрунтуватися на загальних принципах класифікації.

Різновиди класифікації джерел

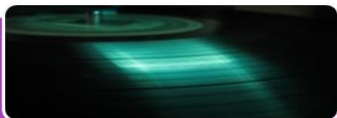
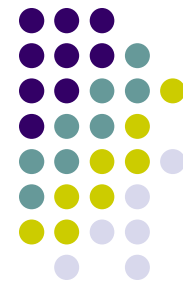

Типологія	Типи джерел
За способом кодування та відтворення інформації	Речові
	Словесні (усні та писемні)
	Зображальні
	Звукові(фонічні)
	Поведінкові
	Конвенціональні
За змістом	Соціально-економічні (господарські)
	Політичні
	Правничі
	Культурологічні
	Релігійні

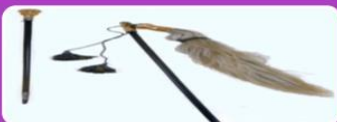

Типологія	Типи джерел
За походженням	Особові
	Колективні
За хронологічно географічною ознакою	Історичні епохи, періоди
	Регіони, країни і т. ін.
За формою	Будівлі
	Літописи
	Картини
	Кінофільми

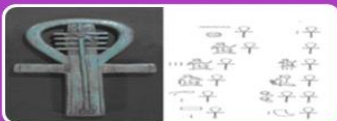
За способом кодування та відтворення інформації

Звукові

Речові

Конвекціональні

Словесні

Зображальні

Поведінкові

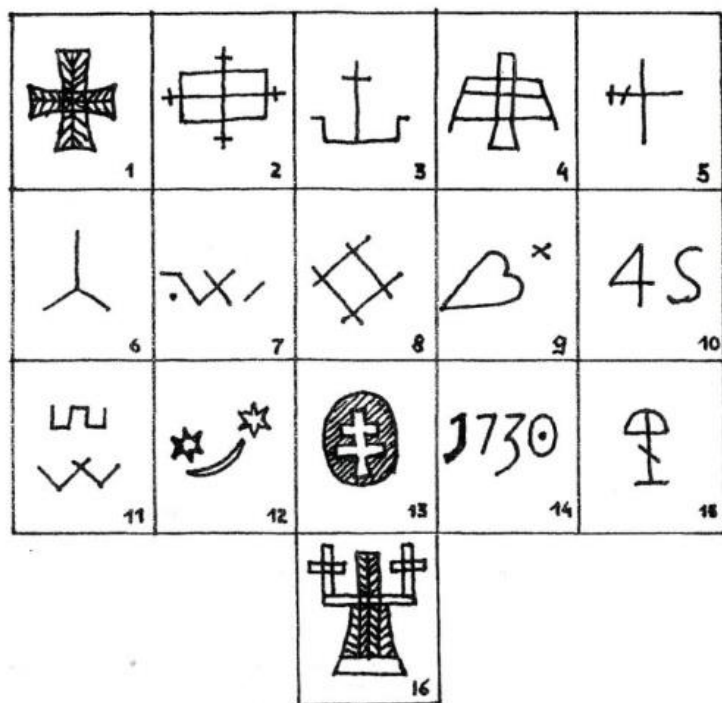

Звукові, або аудіальні, джерела — це великий масив джерельної інформації, яка, на відміну від словесної, зафіксована переважно музичними звуками (музичні твори). Звуковим джерелом можуть вважатися не тільки фотодокументи, що містять записи музики, пісенних творів, а й записи усної мови, яка супроводжується музикою чи іншим звуковим оформленням. Цей тип джерел має особливо важливе значення для досліджень з історії культури, церкви, духовного життя суспільства. Для їх вивчення застосовуються методи прослуховування і звукової експертизи.

Речові джерела - це пам'ятки архітектури, знаряддя праці різних епох, предмети і речі домашнього вжитку. За всієї багатоманітності речових джерел (житла і гончарні вироби трипільців, єгипетські піраміди, зброя княжої і козацької доби, залишки запорізьких зимівників, мечі та списи хрестоносців, мазепинські церкви, парові машини й турбіни, космічні ракети і предмети одягу) спільним для них є те, що вони хоча й віддзеркалюють розмаїття інформації про різні історичні епохи, мають однаковий тип її кодування. Скрізь носієм інформації виступають матеріальні речі та предмети.

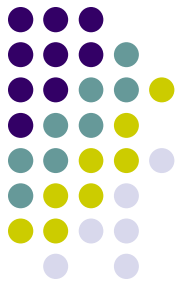
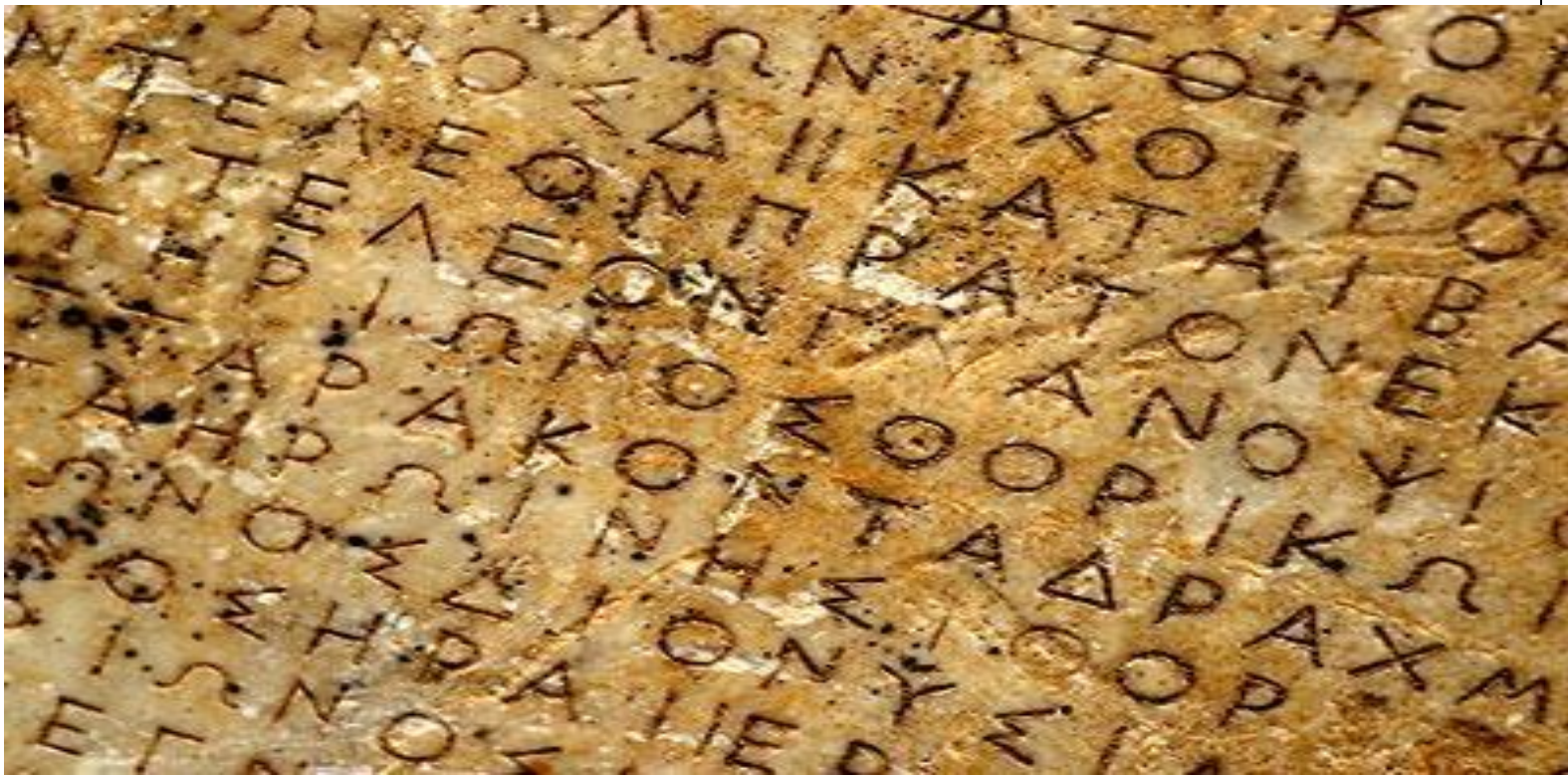

Помірно, з почуттям

Чо-му, ска-за-ти, йсам не зна-ю, жи-ве у сер-ці стіль-ки літ о-та сте-жи-нав на-шім кра-ю, од-ним од-на бі-ля во-ріт. О-та сте-жи-на у на-шім кра-ю, од-ним од-на, од-ним од-на бі-ля во-ріт. Де ти, мо-я сте-жи-но, де ти, мо-я сте-жи-но, о-та сте-жи-нав рід-нім кра-ю од-ним од-на, од-ним од-на бі-ля во-ріт. До-ща-ми рід. Од-ним од-на бі-ля во-ріт.

Конвенціональні джерела — джерела умовних позначень. Це, по-перше, усі системи умовних позначень графічними знаками, зокрема ноти, знаки математичної, хімічної, фізичної символіки; по-друге, зображально-схематичні графіки, електрокардіограми, осцилограми і т. ін.; по-третє, документи проектно-технічної документації на паперових, магнітних, електронних та інших носіях.

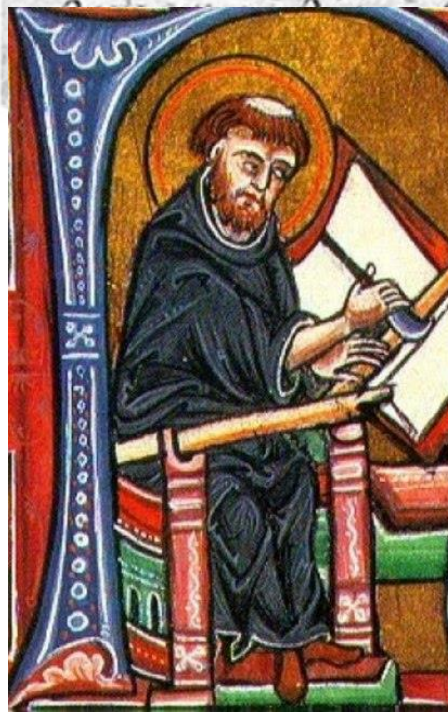

Словесні (вербальні) джерела — особливий тип джерел, який характеризується тим, що визначальною ознакою для них виступає слово в усній, письмовій чи іншій формі, яке фіксує мову людини. Носієм інформації словесних джерел є пам'ятки мови (лінгвістичні джерела), усної творчості (думи, перекази, міфи, інші фольклорні жанри), писемні нам'ятки (літописи, документи, листи, щоденники тощо). До словесних джерел відносять більшість різновидів фотодокументів, комп'ютерні тексти.

Зображальні джерела складають тип джерел, інформація в яких зафіксована у вигляді різноманітних зображень. Це — наскельні малюнки, орнаменти палеоліту, унікальні зображення на прикрасах скіфської доби, фрески і мозаїки київських храмів, мистецькі картини, скульптура середньовіччя і наступних епох, твори кіномистецтва, фотографії тощо. Дані зображальних джерел, так само як і речових, для їх осмислення й аналізу в історичному дослідженні мають бути виражені в описовій або кількісній формі, і лише в тих випадках, коли ці джерела використовуються як засіб ілюстрації описуваних подій і фактів, вони подаються у вигляді зображень.

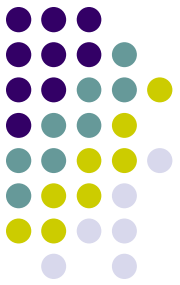

Поведінкові джерела фіксують інформацію, що відображає поведінку, дії, вчинки людей, обряди, звичаї, ритуали, які сприймаються візуально або відтворюються художніми, поведінковими засобами (весілля, хрестини, похорони, свята врожаю, фестивалі, мітинги, церковні ритуали, спортивні заходи, демонстрації і т. ін.). Джерела цього типу можуть сприйматися істориком безпосередньо (шляхом спостереження, візуального сприйняття дійства, через перегляд кіно відеофільмів, ознайомлення з матеріалами етнографічних експедицій, періодичної преси). Поведінкові джерела можуть набувати мімічної форми, супроводжуватись музикою, співом, словесними текстами.

За змістом

Соціально економічні або господарські
джерела

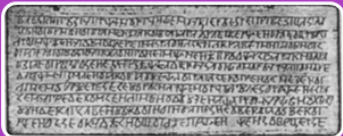
Політичні

Державно-правові

Релігійні

Культурологічні

УДОСТОВЕРЕНИЕ № 0701

Фамилия Гранк
Имя Мстислав
Отчество Олегович

В том, что он согласно распоряжения Совета Министров УССР № 1491—Р от 3 октября 1964 года, изучил на курсах (самостоятельно) правила и сдал экзамены.

Имеет право управлять велосипедом.

Начальник АМК

Председатель

РК и РК ДОСААФ

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

Председ. комиссии

ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЕ ПРАВИЛА ДЛЯ ВЕЛОСИПЕДИСТОВ

1. Велосипедист должен иметь звонок, исправные тормоза, с наступлением темноты, кроме того, зажженный фонарь, спереди и красный сзади, а если требуется, в соответствии со статьей 126, то и номерный знак.

2. На улицах городов и автомобильных дорогах обучение езде на велосипеде запрещается.

3. Движение на велосипедах разрешается только в один ряд и на расстоянии не более 1 метра от тротуара или обочины. Кратковременный выезд за эти пределы допускается лишь для обгона или объезда с предварительной подачей сигнала поворота налево и соблюдением особой осторожности.

4. Езда на велосипедах запрещается по тротуарам, пешеходным дорожкам, садов, парков бульваров. Водителям велосипедов запрещается отпускать руль или цепляться за движущееся транспортное средство.

5. Запрещается перевозить на велосипеде:

а) предметы, которые могут мешать управлению либо выступать более чем на 0,5 м, по длине или ширине;

а) пассажиров не в коляске (кроме детей на велосипеде, оборудованном вторым сиденьем и подножками).

6. Поворот налево (разворот) водителям велосипедов разрешается лишь на перекрестках и только с той улицы по которой проезд автомобилей возможен не более чем в один ряд для одного направления (трамвайный путь считается как ряд движения). Для поворота с более широкой улицы, а также для разворота на перегонах водитель обязан сойти с велосипеда и вести его руками, соблюдая правила, установленные для пешеходов.

Поворот налево и разворот на перекрестках и перегонах автомобильных дорог запрещается.

УДОСТОВЕРЕНИЕ

на право управления

ВЕЛОСИПЕДОМ

Політичні джерела – вид писемних джерел, що виникли в процесі діяльності різних державних громадян чи приватних установ, організацій, підприємств тощо. Мають діловий, офіційний характер, різний зміст, усталену форму й формуляр окремих зразків. Це законодавчі акти, організаційно-розпорядча документація установ, організацій, підприємств, звіти, ділове офіційне листування; акти, довідки, документи.

Культурологічні
джерела

Культурологічні
джерела

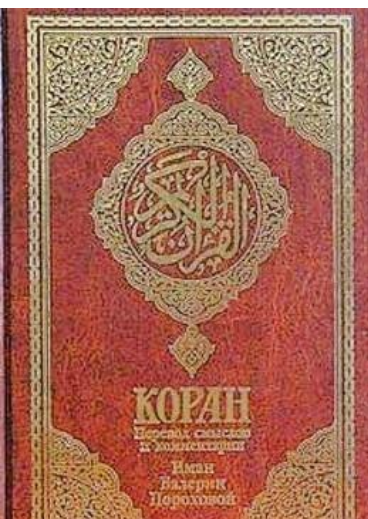

Культурологічні
джерела

Культурологічні - пам'ятки, в яких знаходимо дані про характер і особливості побуту, культури, звичаїв того чи іншого народу.

Релігійні

За походженням

Особові

Основними видами таких джерел є спогади (мемуари), щоденники, приватне листування, життєписи, автобіографії, подорожні нотатки тощо. Цінність цих джерел зумовлюється особливостями їхнього походження, оскільки вони належать конкретному автору.

Колективні

Це історичні джерела створені певною групою людей, у яких зберігається важлива для дослідження інформація

За хронологічно географічною ознакою

Історичні епохи та
періоди

Регіони країни

За формою

Будівлі

Літописи

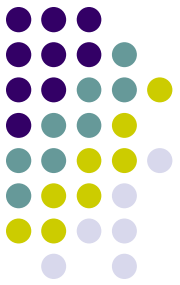
Картини

Кінофільми

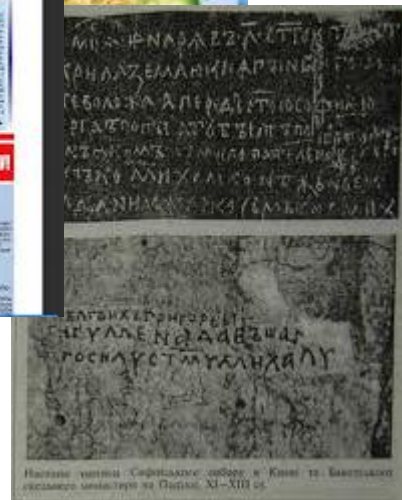
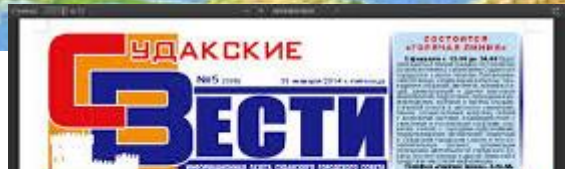
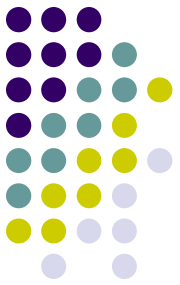
РЕЧОВІ ДЖЕРЕЛА

Мечи вост. Кулявської Речі

ПИСЬМОВІ ДЖЕРЕЛА

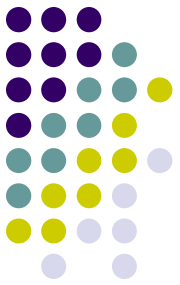

ЕТНОГРАФІЧНІ ДЖЕРАЛА

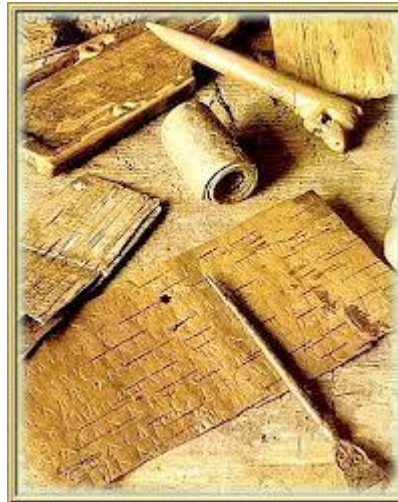
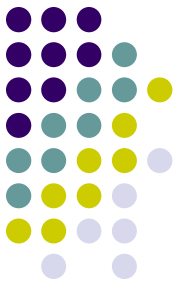

ЗОБРАЖУВАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА

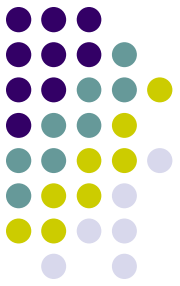

Близько 5 тис. років тому винайшли писемність.

«Де зберігаються писемні історичні джерела?»

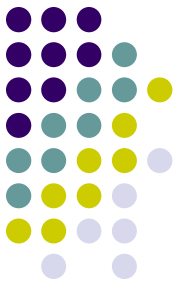

- АРХІВИ
документальні
матеріали

- БІБЛІОТЕКИ
книги

АРХІВИ

БІБЛІОТЕКИ

Першу відому в Київській державі бібліотеку, вірніше книгосховище, заснував при Софіївському соборі князь Ярослав Мудрий.

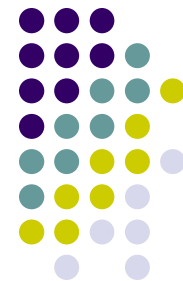

*Найстарішою з діючих в Україні бібліотек є
Наукова бібліотека Львівського
університету, заснована у 1608р.*

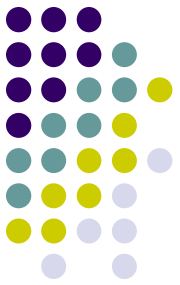

Найбільшою бібліотекою в Україні є Центральна наукова бібліотека Академії Наук України ім.. Вернадського у Києві.

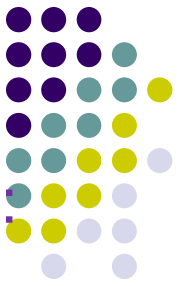
Що це музей?

Музеї (від дав.-гр. τὸ Μουσεῖον - «дім Муз») - культурно-освітні та науково-дослідні заклади, призначені для Вивчення, збереження та Використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбання національної і світової історико-культурної спадщини.

Щороку 18 травня святкується Міжнародний день музеїв, у деяких країнах проводять Ніч музеїв.

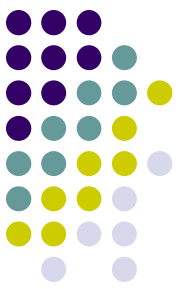
На Основі ансамблів, комплексів пам'яток та Конвенцію Ради Європи пам'яток природи, Історії, культури та територій, Що становляться особливо історичну, наукову і культурну Цінність, можуть створюватись історико-культурні заповідники, музеї-заповідники, музеї просто неба, меморіальні музеї-садиби . Останнім часом зелений туризм на Київщині пропонує відпочинок у формі екскурсій до музеїв-садиба старовинного побуту з повноцінним харчування. Щоправда Це ще молодий напрям туризму, і дещо поступається можливостям Карпатського регіону з його гірськими, культурними, та готельний принадами.

- За Своїм профілем музеї поділяються на такі види:
  - історичні,
  - археологічні,
  - краєзнавчі,
  - природничі,
  - літературні,
  - меморіальні,
  - мистецькі,
  - етнографічні,
  - технічні,
  - галузеві , тощо

Лувр (Париж, Франція)

Лувр в Парижі, у Франції, один з найвідоміших і найбільш відвідуваних художніх музеїв у світі. Колекція Лувра містить майже 35 000 експонатів, які виставляються на 60 000 квадратних метрах (650 000 кв. Футів). Палац Лувр був побудований під час правління династії Капетинів, під час правління Філіпа II і, поступово збільшувався протягом довгого часу, ставши будовою, яке відоме сьогодні. У Луврі знаходяться деякі з найбільш відомих творів мистецтва у світі, такі як Мона Ліза Леонардо да Вінчі, Мадонна і немовля зі Св. Анною, і Мадонна в гроті; Клятва Горація Жака-Луї Давида; Свобода, що веде народ Делакруа, і Венера Мілоська Александра Антіоха.

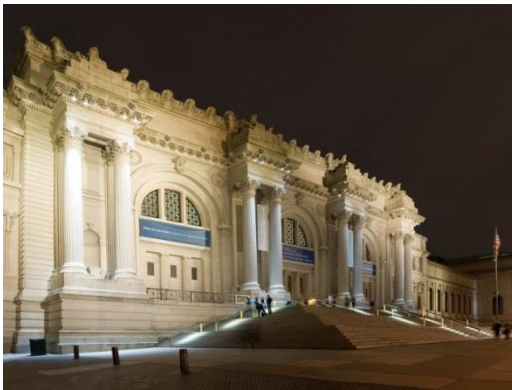

Лувр, Париж, Франція

Метрополітен (Нью-Йорк, США)

Відомий художній музей США, заснований в Нью-Йорку в 1872. У музеї представлені пам'ятки образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва Стародавніх Єгипту, Греції та Рим, країн Західної Європи. У 1924 відкрито відділ американського мистецтва

Ермітаж (Санкт-Петербург, Росія)

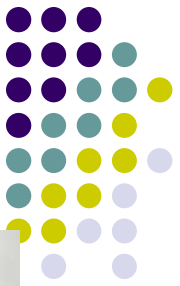
Державний Ермітаж володіє колекцією, яка нараховує близько 3000000 творів мистецтва і пам'яток світової культури. У її складі -живопис, графіка, скульптура і предмети прикладного мистецтва, археологічні знахідки та нумізматичний матеріал.

Національна галерея Лондона

Лондонська Національна галерея (англ. The National Gallery) - музей в Лондоні, Що містить більше 2300 полотен західноєвропейського живопису XIII - початку XX Століття. Один з найвизначніших художніх музеїв Великої Британії. Картини в Галереї експонуються за хронологічним принципом.

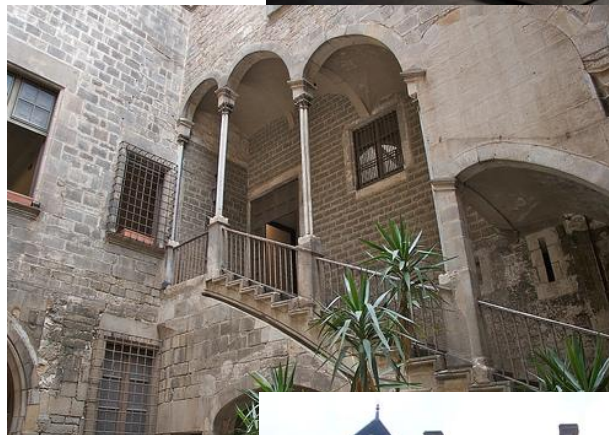
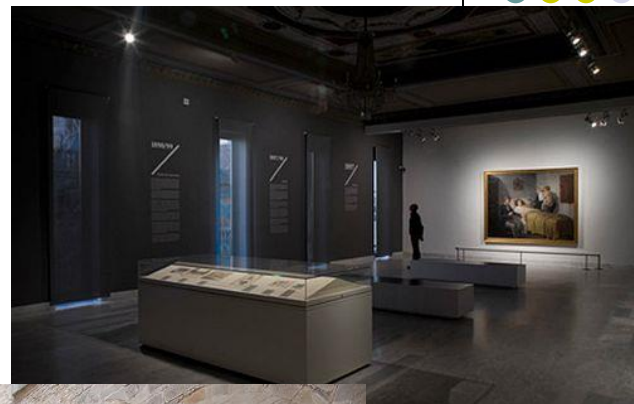

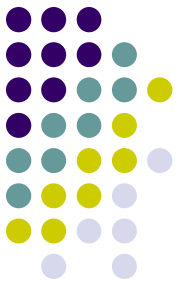
Музей Пікассо (Барселона)

Музей Пікассо (кат. Museu Picasso) у Барселоні має одну з найбільших колекцій художніх робіт знаменитого іспанського художника ХХ ст. Пабло Пікассо. Це Один з найпопулярніших и найвідвідуваніших музеїв. Музей знаходиться у п'яти сусідніх середньовічних палацах Готично кварталу Барселоні. Музей було відкрито у 1963 р. Зараз у музеї Постійно експонуються Більше 3,5 тис. робіт Пікассо.

Галерея Уффіці (Флоренція)

Галерея Уффіці, у Флоренції, одна з найбільш відомих представницьких картинних галерей в Італії. Побудована в 1575 р

на базі колекцій роду Медічі.

Галерея зберігає найбагатший в світі збір італійського XIII-XVIII ст.

живопису,

твори античного мистецтва, унікальну підбірку автопортретів європейських художників (роботи Дуччо, Джотто,

П. Уччелло,

П'єро делла Франческа,

С. Боттічеллі,

Леонардо да Вінчі, Рафаеля,

Тиціана та ін) і європейського

Берлінська картинна галерея

Берлінська картинна галерея (нім. Berliner Gemäldegalerie) - відома картинна галерея у складі Державний музей Берліна и Фонду прусської культурної спадщини, один з провідних художніх музеїв Європи.

Володіє чудовою колекцією полотен XIII-XVIII століть. У Колекції Галереї зібрано визнані Шедеври світового живопису роботи таких майстрів, як: Альбрехт Дюрер, Лукас Кранах, Боттічеллі, Рафаель, Тіціан, Караваджо, Босх, Брейгель, Петер Пауль Рубенс та Рембрандт. Відкрито у 1830 році та реконструйовано у 1998 році.

Львівський історичний музей

Львівський історичний музей — один з найстаріших музеїв України, заснований в 1893 році. Вміщає понад 300 тисяч експонатів. Експозиція знайомить з історією міста Львова та галицьких земель від найдавніших часів до наших днів.

Музейні експозиції розташовані в пам'ятках архітектури XVI—XVIII ст.

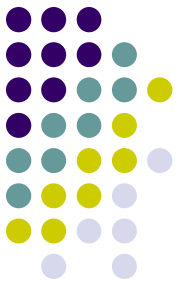
Собор святої Софії

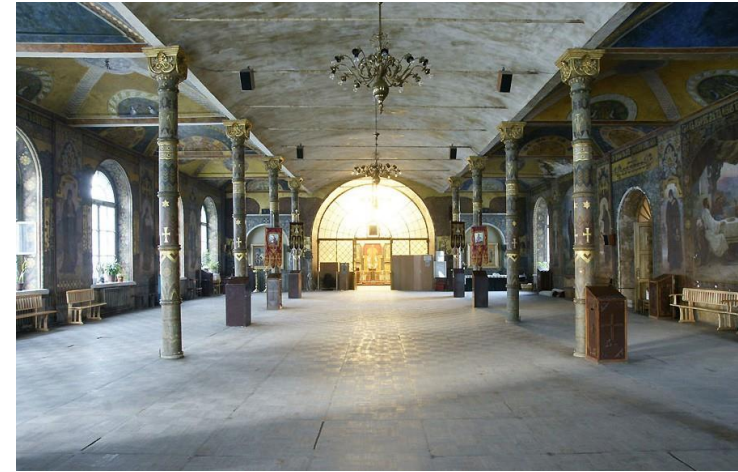
Собор святої Софії — Премудрості Божої, Софія Київська або Софійський Собор — християнський собор в центрі Києва, пам'ятка української архітектури і монументального живопису 11 — 18 століть, одна з небагатьох у цілілих споруд часів Київської Русі. Одна з найголовніших християнських святинь Східної Європи, історичний центр Київської митрополії. Знаходиться на території Софійського монастиря і є складовою Національного заповідника «Софія Київська».

Києво-Печерська Лавра

Успенська Кієво-Печерська лавра — одна з найбільших православних святинь України, визначна пам'ятка історії та архітектури, а також діючий монастир Української православної церкви Московського патріархату зі статусом лаври.

Вимоги для учнів щодо роботи з історичними джерелами

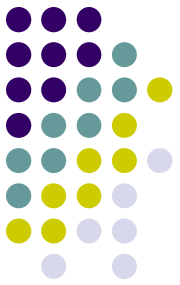

1. Тип історичного джерела
2. Вміти описати
3. Встановити період створення (причинно-наслідкові зв'язки)

4. Встановити наскільки джерело об'єктивне

ЧАСТО ЦЬОМУ ДОПОМАГАЮТЬ ПІДПИСИ ПІД ДЖЕРЕЛАМИ

1. Визначити внутрішні зв'язки
2. Вміти проілюструвати джерелом історичні процеси
3. Вміти поставити до джерела запитання
4. Вміти наводити чи знаходити аналогії за окремими ознаками

ОПИС РЕЧОВИХ ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

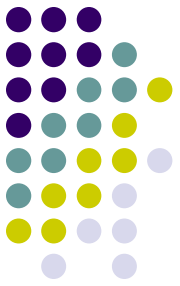
1. Назва предмета (виробу) чи його елемента.
2. З якого матеріалу виготовлений, збудований?
3. Чи оздоблений (прикрашений) і як саме?
4. У якій галузі господарства, мистецтва чи побуту використовувався і яким чином?
5. Мав реальне значення чи символічне?
6. У якому історичному періоді поширений?
7. Представнику якої суспільної групи міг належати і чому?
8. Наскільки був характерний для тієї чи іншої території чи держави? Про що це свідчить?

Особливості роботи з писемними джерелами

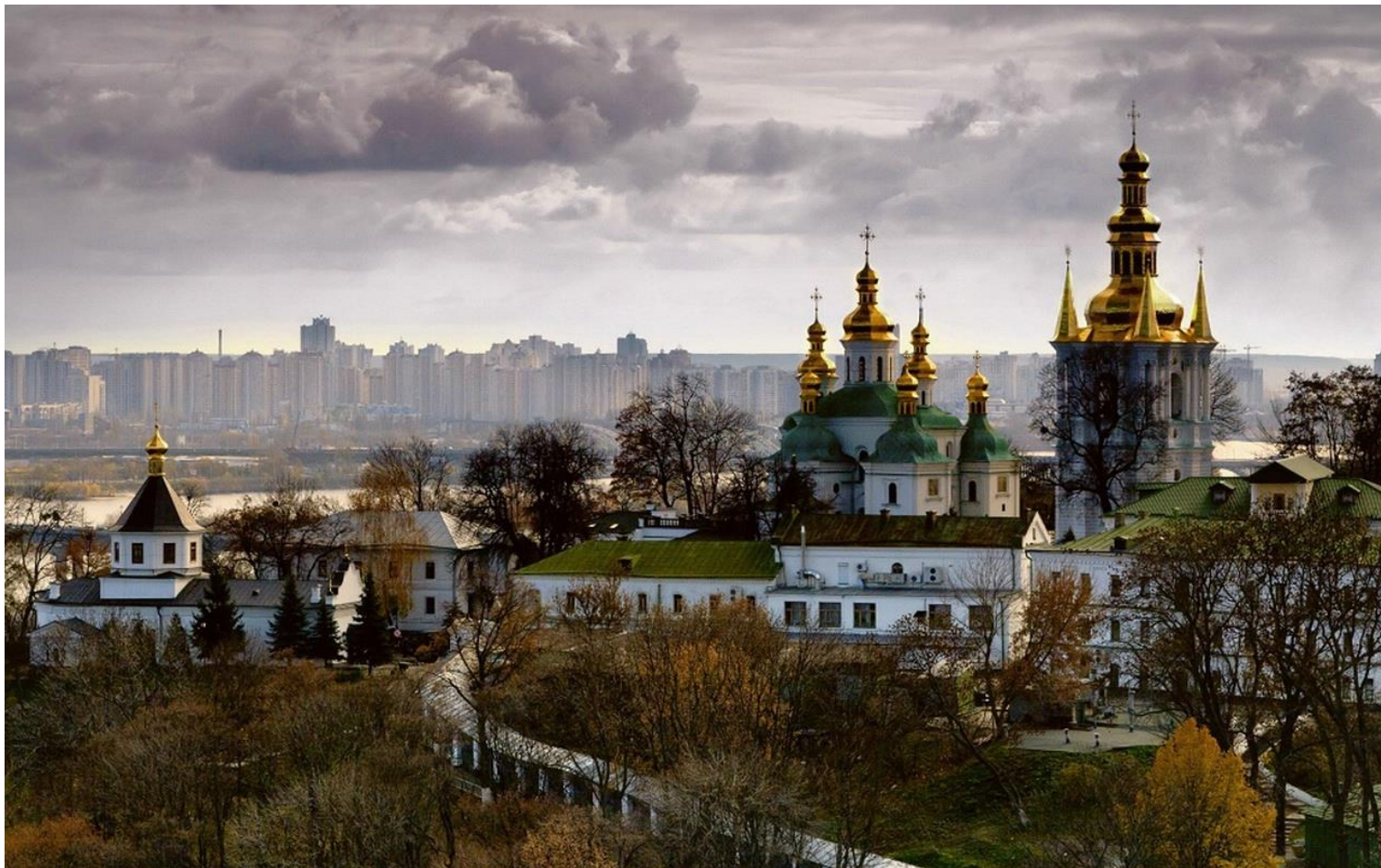
1. Назва
2. Автор
3. Дата написання (період, століття)
4. За яких умов було створене?
5. До якого жанру відноситься (художня, історична, релігійна, юридична, періодика)
6. Що і як описує?
7. Характерна лексика
8. Контрольні слова (християнин, мораль, Заповіді Божі – морально-релігійна; епітети, метафори, порівняння – художня; дієвість, хронологія – історична; злочини, кара, обов'язки, права – юридична)

Домашнє завдання

- Підготувати та вислати на пошту опис та характеристика любий вид історичного джерела, спираючись на схеми :
  - ПІБ учня, назва школи
  - фото історичного джерела
  - опис історичного джерела

Дякуємо за увагу!